

Le Bourget 2007:

veel geld, weinig wol

Editie 47 van de 'International Paris Airshow Le Bourget' is van 18 tot 24 juni uitstekend verlopen voor de vliegtuigfabrikanten, getuige de meer dan 1.100 vliegtuigen en helikopters die werden verkocht. Maar daar waar fabrikanten en toeleveranciers fluitend huiswaarts togen, kwam het publiek er bekaaid van af. Zelden was de bewegwijzering naar de show zo slecht, viel er zo weinig van dichtbij te bekijken en waren de prijzen zo hoog. Toch kreeg de tweejaarlijkse show ook dit keer weer massale belangstelling: 153.920 vakbezoekers, 3.500 journalisten en het nodige 'gewone volk'. Al met al goed voor meer dan 400.000 bezoekers.

Hoe krap het allemaal was, is hier te zien. De An-148-100 wordt van static naar de flightline versleept voor een optreden. Het publiek op het platform moet wijken voor dit transport.

Mocht u in de toekomst willen overnachten bij Le Bourget, dan is dit een voordelige keuze, met zeer bijzonder historische betekenis: Les Relais Bleus in Gonesse Roissy.

Voor fotografen viel als vanouds weinig eer te behalen. Alles stond zo dicht op elkaar gepakt dat normale fotografie eigenlijk zinloos was. Met uitzondering van de allergrootste vliegtuigen, viel geen enkel toestel eigenlijk goed in het digitale geheugen vast te leggen.

Voor nieuws hoefde je evenmin in Parijs te zijn. Toegegeven: de BA 609 tiltrotor maakte

haar publieksdebuut, er stond en vloog een tweemotorig Russische An-148 verkeersvliegtuig en er komt een nieuwe regional jet van Mitsubishi Heavy Industries die met een eigen regional jet (zeventig tot negentig passagiers) wil gaan veroveren als MRJ (Mitsubishi Regional Jet). Maar daarmee was de koek wel zo ongeveer op.

Het meeste nieuws was dit jaar achter de computer te beleven. Een onophoudelijke stroom van orderaankondigingen deed hier menig mailbox overlopen door de meegepaste foto's. Opmerkelijk hier de stilte rond de militaire luchtvaart. In tegenstelling tot de civiele hoek was hier geen sprake van financieel wapengekletter. ☒

De 380 toert boven de staart van deze vomit-comet, de Zero-gravity Airbus 330.

Gigaomzetten voor Airbus

Sommige persberichten verhullen de trots van hun afzender niet. Neem bijvoorbeeld de onophoudelijke reeks berichten die Airbus in een week tijd verstuurd. "Ja, we zijn nog volledig in de race en ja, de klanten hebben nog steeds alle vertrouwen in ons." In cijfers uitgedrukt: 728 orders en toezeggingen. Meer concreet: 425 orders en 303 toezeggingen. Een overzicht.

In de aanloop naar de eerste A380 voor Singapore Airlines is het orderboek voor de sumperjumbo dankzij aanvullende orders van Qatar (3), Emirates (8) en Air France (2) opgelopen naar 173.

Na de nodige aanlooperikelen met versie 1 van de nieuwe A350, roept de nieuwe A350 XWB klaarblijkelijk wel vertrouwen op getuige de 154 orders en 78 toezeggingen. Tot de klanten van de 787 Dreamliner-concurrent kunnen onder meer Qatar, Aeroflot, Singapore Airlines, US Airways, Kingfisher, Libyan Airlines en Afriqiyah gerekend worden. Ook lease-maatschappijen Alafco en CIT tekenden voor de A350 XWB.

In de A330/A340-reeks werden 83 orders en 49 toezeggingen opgetekend, terwijl de A330-200F vijf nieuwe klanten opleverde, goed voor 46 orders.

De A320-reeks blijft ongekennd populair getuige de 198 orders en 192 toezeggingen die in Parijs werden opgetekend.

Voor Airbus was de koek daarmee niet helemaal op: in de week na Parijs werd bekend dat easyJet nog eens 45 extra A319's bestelde. Ook Qatar was toen nog

Bijna alle kopers op een kluitje: de 380 beleeft een voorzichtige opleving na een moeizame start.

niet uitbesteld en plaatste een order voor twee A319 ACJ's (naast de drie die Qatar al heeft). Tijdens de show werden eveneens twee A319 ACJ's verkocht. Hekken-sluiter was het Braziliaanse TAM, dat 22 A350XWB's (met een optie op tien) en vier A330's liet vastleggen.

Multi Role Tanker Transport

De A330 Multi Role Tanker Transport (MRTT) vloog op 15 juni voor het eerst, maar was alleen op static te zien in Parijs. Het toestel is uitgerust met centerline ARBS (Air Refueling Boom System) en een beschermings-systeem tegen raketten.

Met de A310 Multi Role Tanker hoopt Airbus de slag om de Amerikaanse tankervloot te winnen.

'Proud to be turboprop'

Het Franse ATR kan terugkijken op een zeer geslaagd uitstapje naar de Franse hoofdstad doordat in ieder geval vijf ATR 42-500's werden besteld (met een optie op nog eens drie). Ook de grotere ATR 72-500 (62-72 passagiers) was gewild: 21 (pus twee opties). Het levert de fabrikant naar eigen zeggen meer dan een half miljard dollar omzet op.

Kort na 'Parijs' kon ATR nog eens 183 miljoen dollar aan toekomstige omzet bijschrijven toen Malaysia Airlines (MAS) tien ATR 72-500's bestelde (met opties voor nog eens tien). De vliegtuigen moeten vanaf 2008 de Fokker 50 plus gaan vervangen.

De totaalscore is door de bestelling van MAS opgelopen tot 900 (416 ATR 42's en 484 ATR 72's waarvan respectievelijk 394 en 336 zijn afgeleverd. Alleen al in de eerste helft van 2007 verkocht ATR 63 vliegtuigen waardoor de back log is opgelopen naar 170 vliegtuigen.

Overeenkomst met overzees tintje: Air Antilles Express uit Pointe-à-Pitre wil twee nieuwe ATR42-500's die elk plaats bieden aan 48 passagiers. Topman Stéphane Mayer tekent hier het contract met Antilles-baas Christian Marchand. Air Antilles Express vliegt al met twee oudere ATR42-300's.

Met de slogan 'proud to be turboprop' voert ATR campagne om de bedrijfseconomische voordelen ten opzichte van regional jets te onderstrepen. ATR noemt zichzelf een 'Green Player' op de regionale markt. Het verbruik op een trip van 330 km zou per passagier vijftien procent minder zijn dan per auto, en zelfs vijftig procent minder dan in een regional jet.

Kingfisher Airlines uit India heeft 35 ATR 72-500's besteld met opties op nog eens twintig. De eerste werd in maart 2006 ontvangen.

AgustaWestland

AgustaWestland (AW) leverde in Parijs de honderdste AW139 medium twin helikopter af, bestemd voor Synergy Aerospace in Brazilië. AW verkocht tijdens de show elf AW139's, vijf tweemotorige A109 Grand helikopters en vier eenmotorige AW119 Ke's.

Het aantal contracten voor de AW139 liep daardoor op tot meer dan 260. Sinds de introductie van de A109 Grand in juli 2004 zijn meer dan 160 orders geplaatst. Veertig helikopters zijn inmiddels geleverd. De Grand wordt onder meer ingezet voor EMS, SAR of VIP dan wel corporate transport.

De AW119 Ke (enhanced) ontving in Parijs het EASA-certificaat. De eenmotorige lichte turbine biedt plaats aan zeven personen. De Ke werd in februari 2007 geïntroduceerd als opvolger van de AW119.

Voor de Bell-Agusta BA 609 tiltrotor staan meer dan zestig orders opgetekend.

Piaggio Aero Industries

Saraya Private Aviation bestelde in Parijs bij Piaggio Aero Industries zes P.180 Avanti II's voor charterdoeleinden in het Midden-Oosten en Noord-Afrika. Het leverde Piaggio veertig miljoen dollar omzet op, en een backlog die opliep van 87 naar 93.

Museumstuk

FedEx doneerde een Boeing 727-100F uit 1966 aan het Musée de l'Air et de l'Espace op Le Bourget. Het toestel deed achttien jaar dienst bij FedEx. De pakketvervoerder heeft een steunpunt op Charles de Gaulle Airport.

Vorstelijke EFIS voor BAE

BAe Systems Regional Aircraft mag van het Britse Ministerie van Defensie beide 'vorstelijke' BAe 146-100's van het No 32 (The Royal) Squadron voorzien van een digitale cockpit. Analoge klokjes en meters gaan hier plaats maken voor een Electronic Flight Instrumentation System (EFIS). De toepassing werd ontwikkeld op verzoek van Lufthansa, en in december 2006 door EASA gecertificeerd.

(Foto: JP Cardon www.aerchti.com)

BAe wist in de eerste helft van 2007 negentien Jetstream 32's onder te brengen bij nieuwe klanten die brood zien in deze bedaagde turboprop die plaats biedt aan negentien passagiers. In Parijs wist BAE tevens twee nieuwe contracten af te sluiten voor vijftien Jetstream 41 turboprop airliners die plaats bieden aan 29 passagiers.

De nieuwe 737-700's van KLM krijgen winglets. Het zevental is bedoeld om het capaciteitgap op te vullen tussen de Fokker 100 en de Boeing 737-800 die KLM al in dienst heeft.

(Illustratie: Boeing)

KLM bestelt Boeing bij

Boeing heeft op Le Bourget 125 vliegtuigen verkocht. Feitelijk ging het echter 'slechts' om 66 nieuwe orders: zestig voor leasemaatschappij International Lease Finance (ILFC) dat tien 737's bestelde en vijftig 787's. Daarnaast bestelde een andere leasemaatschappij (GECAS) zes 777-200F-vrachvarianten.

De veertig door Lion Air bestelde 737-900ER's stonden voor Le Bourget al geboekt als order van een 'onbekende klant', wat ook gold voor zeven door KLM bestelde 737-700's (met een optie op nog eens zeven 700's).

Ook de negen door Air France bestelde 777-300ER's (met een optie één toestel) waren van te voren al bij Boeing ingeboekt, wat eveneens gold voor een 777 en twee 787's voor ILFC.

Op de foto (van links naar rechts) Peter Hartman (KLM), Scott Carson (Boeing) en Pierre-Henri Gourgeon (Air France) tijdens de ondertekening van de contracten. (Foto: Boeing)

Bombardier

Bombardier verkocht in Parijs zes Learjets aan het Britse European Skytime uit Gloucestershire, dat al eerder voor twee Learjets tekende. Skytime bestelde in totaal drie Learjet 40XR's, drie 45 XR's en twee 'mid size' 60XR's. De vliegtuigen moeten de komende twee jaar geleverd worden. European Skytime biedt block charters aan en gebruikt daarvoor vliegtuigen als de Learjet 31, Learjet 45, Learjet 60 en Challenger 604. European Skytime profileert zichzelf 's werelds eerste CarbonNeutral® air charter broker.

NetJets omarmt Cessna

NetJets bestelde bij Cessna vijftig Encore+, zevenendertig XLS'en en negen Citation X-varianten met een waarde van meer dan een miljard dollar. In de achterliggende twintig jaar werden door NetJets meer dan 340 Cessna's voor het fractional ownership-programma aangeschaft, waarvan er momenteel nog 304 rondvliegen.

Dassault

De opvolger van de Falcon 2000EX, de 2000LX, ligt kort na de introductie al

goed in de markt: National Air Services (NAS) uit Saudi-Arabië bestelde er vier met een optie op nog eens zestien, te leveren vanaf het derde kwartaal van 2008. De twinjet (met winglets van het Amerikaanse Aviation Partners) komt 7.400 km ver (tegen 7.250 km voor de EX). Vanaf 2010 lost de LX de EX af.

NetJets Europe gaat haar acht Falcon 2000EX'en uitrusten met winglets. De winglets vergroten het bereik en zorgen bovendien voor een aanzienlijke brandstofbesparing. De eerste toestellen worden eind 2007 aangepast. Met het installeren van de winglets is in totaal 4,4 miljoen dollar gemoeid.

Ook de ontwikkelingen rond de Falcon 2000DX verlopen voorspoedig. De 2000DX gaat de 2000 vervangen. DX-varianten zijn bedoeld voor afnemers die om operationele redenen geen behoefte

Scimitar-prop

Door superefficiënte Scimitar (kromzwaard)-props blijft de turboprop een geduchte concurrent van de jet.

hebben aan het maximale non-stop bereik van de 2000EX (7.000 km). De 2000DX komt 6.000 km ver zonder tankstop. De 2000DX kan in zeventien minuten op FL 410 (12.500 m) arriveren. Het toestel vloog op 20 juni voor het eerst.

Socata en Ariane

Socata was aanwezig met zowel de TBM 850 als een TBM 700 van de Franse marine (die er twaalf in gebruik heeft). In de week 'na Parijs' werd de vierhonderdste TBM turbo-prop afgeleverd door Socata. Tijdens de show werden 35 Ariane-draaggraketen (achtergrond) verkocht voor de lancering van satellieten.

Eurocopter

Eurocopter deed goede zaken in de Franse hoofdstad met 114 verkochte helikopters. Het meest in het oog springend was de bestelling van Duitsland voor 42 extra NH90 tactische transporthelikopters (TTH). Ook België bestelde vier NH 90 TTH's en vier NH90 NFH's (NATO Frigate Helicopters). Daarnaast werden 64 helikopters, variërend van de lichte eenmotorige Ecureuil tot de zware EC 225 verkocht. Alle met al goed voor een omzet van 1,2 miljard euro.

Infiltratie

Het Duitse bedrijf ESG experimenteert met een soort infiltratiejet voor gebruik door special forces.

Veel Russische waar dit jaar

Opvallend aanwezig waren de Russen. Zo viel de tweemotorige AN-148-100 zowel static als in de lucht te bewonderen. Het in februari 2007 gecertificeerde toestel biedt plaats aan zeventig tot tachtig passagiers, komt maximaal 3.600 km ver en kost tussen de achttien en twintig miljoen dollar. Polet Airlines uit Oekraïne tekende op 22 juni in Parijs een contract voor de levering van tien AN-148's waardoor het orderboek opliep tot 43.

De nieuwe Antonov AN-124-100M-150-Rusland kreeg een aanvullende typecertificaat (stc) van het Interstate Aviation

Gokje wagen?

Boeing weet journalisten slinks aan zich te binden: gooi tijdens een drukbezochte borrel je visitekaartje in een bak en ding mee naar een militair of civiel schaalmodel. Onder aanstekelijke leiding van Boeingbaas W. James (Jim) McNerney vindt vervolgens een verloting plaats. Twee exemplaren komen die dag in Nederlandse handen, waaronder deze Super Hornet met volledige bewapening. Maakte alle verkeers- en parkeerrelende een beetje goed. Boeing bood de Hornet ooit aan voor 85 miljoen dollar.

Tot en met 2009 kost de F/A-18 E/F Super Hornet 53,8 miljoen dollar. Tussen 2010 en 2013 heeft Boeing er 170 in de aanbieding tegen een stuks prijs van 49,9 miljoen dollar.

Rheinmetall

Rheinmetall, bekend bewapenaar van de Messerschmitts uit WOII, is zeventig jaar later elektronisch nog actief.

Incognito

Deze Amerikaanse UAV wil helemaal niet herkend worden.

(Foto: Volga-Dnepr Airlines)

Committee uit de Oekraïne. Het toestel voldoet daarmee aan alle internationale voorwaarden en veiligheidsvoorschriften. Dankzij een rompbreedte van 6,5 meter kan tot maximaal 150 ton lading mee. De AN 124-100 fungeert al regelmatig als transport backup voor westerse bedrijven als General Electronic, Boeing, General Motors en Airbus. Ook bedrijven in de olieindustrie maken regelmatig gebruik van het toestel. De Antonov An-124 is één van de grootste vrachtvliegtuigen ter wereld dat in 1982 zijn eerste vlucht maakte. Van de in totaal zestig gebouwde vliegtuigen, zijn nog 26 in gebruik bij onder meer Volga-Dnepr Airlines, Antonov Airlines, Polet Airlines en Lybian Arab Air Cargo.

Volga-Dnepr

De Volga-Dnepr Group tekende een voorlopige overeenkomst voor de levering van drie nieuwe IL-76TD-90VD's, een

gemoderniseerde versie van de Ilyushin 76. Het eerste aangepaste model werd in 2006 op de ILA in Berlijn getoond en nog datzelfde jaar aan Volga-Dnepr afgeleverd. Volga-Dnepr koopt mogelijk nog tien extra IL-76TD-90VD's. Ilyushin reserveerde in ieder geval een trio rompen in Tashkent, te leveren binnen vijftien maanden. Ook bestelde Volga-Dnepr een trio tweemotorige Tu-204C-vrachtvliegtuigen.

Sukhoi Super Jet

Vliegt nog niet, maar dat moment komt steeds dichterbij voor deze Sukhoi Superjet 100. Het toestel kan in verschillende varianten plaats bieden aan 75-100 passagiers. Sukhoi kreeg een geweldige opsteker toen het Italiaans ItAli Airlines in Parijs tien SSJ100/95's bestelde met opties voor nog eens tien. Te leveren vanaf 2009. In totaal zijn 71 SSJ 100's besteld. Op Le Bourget kon in ieder geval plaats worden genomen in een mock up van de cabine.

In Parijs werd tevens bekend dat de United Aircraft Corporation, Sukhoi Company en de Italiaanse Finmeccanica Group samen met Sukhoi Civil Aircraft Company (SCAC) en Alenia Aeronautica een joint

Chinees

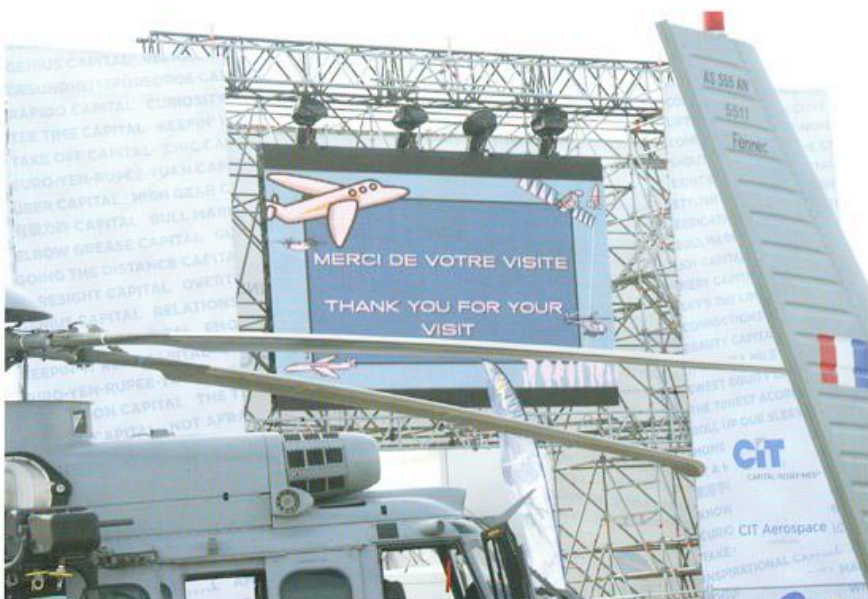

De Chinezen leren snel.

Petje en lullig jasje: de Russen blijven iets boers houden temidden van alle high-tech.

venture hebben opgericht waarbij Alenia een belang neemt van vijfentwintig procent plus een aandeel in het SSJ-project.

Spartan C-27

Spartan: heel af en toe (Texan II, Harrier, Slingsby) gaan de Amerikaanse strijdkrachten een Europese relatie aan.